

สภาพและบทบาทวงโปงลางของสถาบันการ
ศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัด
อุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู

THE STATE BEING AND ROLE OF SCHOOL PONGLANG BANDS IN
THE EDUCATIONAL- SERVICE AREAS IN UDON THANI PROVINCE,
NONGKHAI PROVINCE, AND NONGBUOLUMPOO PROVINCE

สุกิจ พลประถม^๑
Sukit Polpratorm

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพวงโปงลางด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ครู นักเรียน วิธีสอน เครื่องดนตรี อุปกรณ์ สื่อ วันเวลา อาคารสถานที่ และการสนับสนุน และบทบาทวงโปงลาง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ประชากร ที่เกี่ยวข้องกับวงโปงลาง ๓๘ วงใน ๓ จังหวัดที่มีผลงานการแสดงอย่างต่อเนื่องช่วงระหว่างปี ๒๕๔๙-๒๕๕๑ คือ

^๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

นักเรียนจำนวน ๕๓๒ คนและครูและบริหารฯ ผู้จำนวน ๗๓ คนรวมทั้งสิ้นจำนวน ๖๐๕ คน(ร้อยละ) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มีคำถามจำนวน ๙๓ ข้อ ทดสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีของครอนบักได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๓ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณหาค่าสถิติต่างๆ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพและบทบาททางโป่งยางของสถาบันการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภูโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาสภาพและบทบาททางโป่งยางรายด้านพบว่า สภาพทางโป่งยางด้านการเรียนการสอน ๑.) คุณลักษณะของครูผู้สอน, คุณลักษณะนักเรียนที่เป็นสมาชิก และวิธีสอนกับเทคนิคการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๒.) รองลงมาคือ อุปกรณ์การแสดง เครื่องดนตรีกับหน้าที่ในวงโป่งยาง การสนับสนุน สื่อการสอน และ ที่มีใช้ในการเรียนการสอนและฝึกซ้อม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ๓.) ความสำคัญลำดับสุดท้ายคือ อาคารสถานที่ห้องในการฝึกซ้อมและการกำหนดวันเวลาจัดการเวลาการเรียนการสอนและการฝึกซ้อมในวงโป่งยาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนบทบาทด้านต่างๆ ของวงโป่งยางเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ABSTRACT

This study entitled “THE STATE BEING AND ROLE OF SCHOOL-PONGLANG BANDS IN THE EDUCATIONAL – SERVICE AREAS IN UDON THANI PROVINCE, NONGKHAI PROVINCE, AND NONGBUOLUMPOO PROVINCE” is an analytical survey research study done to assess the state being and role of School-Ponglang Bands in the Educational - Service

Areas in Udonthani Province, Nongkhai Province, and Nongbuolumpoo Province. There are ๖๐๕ surveyed subjects who are ๕๓๒ students and ๗๓ teachers in those educational service areas. The research instruments used were ๙๓ rating scales questionnaires. The methodology of Cronbach was used for the reliability test and Alpha – Coefficient which is significant at ๐.๙๕ level. The data were computed by SPSS for window. The data evaluation were statistically treated using the percentages, means, and standard deviation (SD).

The results of the study “THE STATE BEING AND ROLE OF SCHOOL - PONGLANG BANDS IN THE EDUCATIONAL – SERVICE AREAS IN UDON THANI PROVINCE, NONGKHAI PROVINCE, AND NONGBUOLUMPOO PROVINCE” found significant in all totally ten elements of teaching – learning process, used as conceptual framework. When analyzing specific elements, it is found that ๑) the element of teaching – learning which includes teachers and their personalities, students who learn how to play ponglang band, and teaching techniques of the teachers; falls in significant level among the high means group. ๒) the less significant level falls into the element of the performing of the musical instruments in the ponglang bands, the playing roles and the emotions getting from the musical instruments, the equipments and accessories and their qualities, the band management, the medias used in the teaching- learning- performing process, and the overall managerial supports; in which is still significant among the intermediate means group. ๓) the last significant element falls into the teaching-learning-performing time schedules, the facilities and places for rehearsal in which is still significant among the low means group.

The other different roles of the ponglang bands are still averagely significant. When analyzing each different roles, the role for political aspects are significant with high means. The role for economical and social aspects are significant with intermediate means. And the role for educational and cultural aspects are still significant with low means. In conclusion; according to the teachers and students as the surveyed subjects, the state being and the role of school-ponglang bands in the educational-service areas in Udon Thani Province, Nongkhai Province, and Nongbualumpoo Province are acceptable and compatible with the hypothesis.

คำนำ

วงโปงลาง เป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่เป็นวัฒนธรรมบันเทิงของชาวอีสาน ที่ประสมวงด้วยเครื่องดนตรีพื้นบ้านทุกประเภทคือดีด สี ตี และเป่า ได้แก่ พิณ ซออีสาน กลองยาว กลองรำมะนา แคน โหวด และเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ ร่วมวงบรรเลง ประกอบกับการแสดงฟ้อนอีสาน (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน, กระทรวงวัฒนธรรม. ๒๕๕๐ : ๓๔) การแสดงวงโปงลางมีมานานและมีจำนวนวงดนตรีนี้มากขึ้น ด้วยความนิยมชื่นชมของคนในท้องถิ่น ตลอดทั้งนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน จนอาจกล่าวได้ว่า วงโปงลางเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของศิลปะการแสดงชาวอีสาน แต่หากพิจารณาผลงานการแสดงของซึ่งวงโปงลางส่วนใหญ่เป็นวงของสถาบันการศึกษาสังกัดโรงเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจคือ หลายวงขาดความต่อเนื่องในการแสดง ซึ่งน่าจะมาจากปัจจัยด้านองค์ประกอบ การเรียนการสอนการฝึกซ้อมหรือความพร้อมด้านต่างๆ ที่ทำให้กิจกรรมแสดงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และบทบาทของวงโปงลางต่อสังคมท้องถิ่นชาวบ้าน

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๓

โดยเฉพาะผู้เกี่ยวข้องกับวงฯ คือนักเรียนสมาชิกของวง ครูผู้สอนและผู้บริหาร ยังให้การยอมรับและให้ความสำคัญกับวงโปงลางในบทบาทด้านต่างๆ มากน้อยเพียงใด ทั้งการศึกษาวงโปงลางน้อยอย่างน้อยน่าจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นหรือแนวทางดำเนินงานสำหรับโรงเรียน หน่วยงานและผู้สนใจต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ดำเนินการศึกษาสภาพและบทบาทวงโปงลางของสถาบันการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู เพื่อเผยแพร่ประสบการณ์สภาพการเรียนรู้การสอนวงโปงลาง โดยแบ่งย่อยเป็นด้านต่างๆ จำนวน ๙ ด้าน และบทบาทของวงโปงลาง แบ่งเป็นด้านย่อยจำนวน ๕ ด้าน ด้วยหวังว่าจะเป็นการสร้างสรรค์และพัฒนา การแสดงวงโปงลาง สำหรับชุมชนท้องถิ่นชาวอีสานและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพวงโปงลางสถาบันการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ครู นักเรียน วิธีสอน เครื่องดนตรี อุปกรณ์ สื่อ วันเวลา อาคารสถานที่ และการสนับสนุน
๒. เพื่อศึกษาบทบาทวงโปงลางสถาบันการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู ด้านต่างๆ ได้แก่

- ๒.๑ การศึกษา
- ๒.๒ วัฒนธรรม
- ๒.๓ เศรษฐกิจ
- ๒.๔ สังคม
- ๒.๕ การเมืองการปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร เป็น นักเรียนสมาชิกวงโป่งกลาง และครูและผู้บริหารฯ มีวงโป่งกลางที่มีผลงานการแสดงในระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๐ -๒๕๕๑ โดยมีหนังสือรับรองจากผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง ๓ จังหวัด มีวงโป่งกลางอยู่ในเกณฑ์จำนวน ๓๘ วงใน ๓ จังหวัดที่มีผลงานการแสดงอย่างต่อเนื่องช่วงระหว่างปี ๒๕๔๙-๒๕๕๑ โดยศึกษาจากประชากรจำนวนร้อยละ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ คือ จังหวัดอุดรธานี มีจำนวน ๒๓ วง หนองคายมีจำนวน ๑๐ วง และหนองบัวลำภู มีจำนวน ๕ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๓๘ วง จำนวนทั้งสิ้น ๖๐๕ คน เป็นนักเรียนจำนวน ๕๓๒ คน ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๗๓ คน เก็บข้อมูลจากประชากรร้อยละ ๒๐ เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนวงโป่งกลาง ประชากรโดยแบ่งเป็นครูและผู้บริหารฯ และนักเรียนฯ ตามระดับการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู

จังหวัด	จำนวนวงโป่งกลาง	ประชากรร้อยละ ๒๐	
		ครูและผู้บริหารฯ	นักเรียน
อุดรธานี	๒๓	๕๐	๒๙๕
หนองคาย	๑๐	๑๓	๑๕๗
หนองบัวลำภู	๕	๑๐	๘๐
รวม	๓๘	๗๓	๕๓๒
		๖๐๕	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) ในศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

๑. แบบสอบถามสถานภาพ ได้แก่ ๑.๑) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Check list) ๑.๒) แบบสอบถาม สภาพวงโป่งกลางด้านการเรียนการสอน ตามกรอบแนวคิดการศึกษาด้านการเรียนการสอนของ ทิศนา แหมมณี (๒๕๕๐) และกรอบแนวคิดการวิจัยของ ปริญญา จันทร์เรือง (๒๕๔๕ : ๑๒๘) เรื่องการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ โดยใช้หลักองค์ประกอบด้านการเรียนการสอน ๖ ด้าน ได้แก่ ครู นักเรียน วิธีสอน เครื่องดนตรี อุปกรณ์ สื่อ วันเวลา อาคารสถานที่ และการสนับสนุน

๒. แบบสอบถามบทบาทด้านต่างๆ ได้แก่ ๒.๑) การศึกษา ๒.๒) วัฒนธรรม ๒.๓) เศรษฐกิจ ๒.๔) สังคม ๒.๕) การเมืองการปกครอง ตามกรอบคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สำนักงาน, กระทรวงวัฒนธรรม. ๒๕๕๐ : ๔๑) ได้กล่าวถึงวงโป่งกลาง ได้เข้ามาบทบาทด้านต่างๆ ต่อวิถีชีวิตของชาวอีสาน ด้านการศึกษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนาและความเชื่อ และนันทนาการ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) ค่า๕ระดับ

๓. แบบสัมภาษณ์ แบบมีเค้าโครง และสังเกตข้อมูลภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณหาค่าสถิติต่างๆ โดยแจกแจงความถี่ (f) และหาค่าร้อยละ (%) ข้อมูลสภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและบทบาทวงโป่งกลางตามความคิดเห็นของ ครูและผู้บริหาร และนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาตำรา เอกสารต่าง ๆ ตลอดทั้งทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวสภาพและบทบาทวงโป่งกลางของสถาบันการศึกษา ในสังกัดจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู เพื่อเป็นแนวทางสร้างและกำหนดกรอบในแบบสอบถาม

๒. สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสภาพและบทบาททางไปกลางของสถาบันการศึกษา ทั้ง ครูหรือผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา นักดนตรีนักเรียนสมาชิวงไปกลางสถาบันการศึกษา รวมทั้งเจ้าหน้าที่ นักวัฒนธรรม เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางสร้างแบบสอบถาม

๓. กำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๔. ทำแบบสอบถามฉบับร่างตามกรอบโครงสร้างเนื้อหาในวัตถุประสงค์

๕. ทำแบบสอบถามฉบับร่างตามเสนอผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) รูปแบบของแบบสอบถาม (Format) การใช้ภาษา (Wording) และความเหมาะสมของคำถาม

๖. นำคะแนนจากแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจพิจารณาแล้วมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC=Index of Item Objection Congruence) โดยเลือกประเด็นแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีสอดคล้องเท่า ๐.๖๗ ขึ้นไป โดยสร้างแบบสอบถามเลือกตอบทั้งหมดจำนวน ๑๐๐ ข้อ

๗. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยได้คัดเลือกและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อวิจารณ์เสนอแนะ ถูกต้อง สมบูรณ์จำนวน ๙๓ ข้อ และแบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็น(ปลายเปิด)เพิ่มเติม จำนวน ๑๐ ข้อ

๘. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน ๔๐ ชุด ไปทดลองใช้ (Try- out) กับกลุ่มประชากร สมาชิกวงไปกลางเรียงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรค์ โดยแบ่งเป็นนักเรียน จำนวน ๓๐ คน และครู-ผู้บริหารจำนวน ๓๐ คน

๙. หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha- Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งแบบสอบถามทั้งหมด มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) = ๐.๙๓

๑๐. แบบสัมภาษณ์ (จากข้อ๗) เพื่อศึกษา สังเกตข้อมูลภาคสนาม ตรวจสอบความเที่ยงตรง และนำข้อมูลภาคสนามมาใช้สนับสนุนการอภิปรายผล โดยผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๓

ผลการวิเคราะห์การวิจัย

ตารางที่ ๑ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและบทบาททางโป่งกลางด้านการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู ในภาพรวมทุกด้าน

สภาพและบทบาท ทุกด้าน	นักเรียน $\bar{X}$ (SD)	ครูและผู้บริหาร $\bar{X}$ (SD)	รวม $\bar{X}$ (SD)	แปลผล
สภาพทางโป่งกลางฯ	๔ (๑.๐๓)	๓.๙๘ (๑.๐๘)	๓.๙๙ (๑.๐๑)	มาก
บทบาททางโป่งกลางฯ	๓.๙๘ (๑.๐๘)	๓.๙๘ (๑.๐๘)	๓.๙๘ (๑.๐๘)	มาก

ตารางที่ ๒ ค่าเฉลี่ยสภาพทางโป่งกลางด้านการเรียนการสอนสถาบันการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู ในภาพรวมทุกด้าน

สภาพและบทบาท ทุกด้าน	นักเรียน $\bar{X}$ (SD)	ครูและผู้บริหาร $\bar{X}$ (SD)	รวม $\bar{X}$ (SD)	แปลผล
สภาพ ฯ : ครู	๔.๓(๙)	๔.๒๔(๘)	๔.๒๗(๘๕)	มาก
นักเรียน	๔.๐๕(๑)	๔.๓๙(๗๗)	๔.๒๐(๘๘)	มาก
วิธีสอน	๔.๐๖(๑)	๔.๒(๙)	๔.๑๕(๙๕)	มาก
อุปกรณ์การแสดง	๔(๑)	๓.๙๔(๑.๐๘)	๓.๙๗(๑.๐๔)	มาก
เครื่องดนตรี	๓.๙๔(๑.๐๙)	๓.๘๗(๑.๐๖)	๓.๙๕(๑.๐๗)	มาก

สภาพและบทบาท ทุกด้าน	นักเรียน $\bar{X}$ (SD)	ครูและผู้บริหาร $\bar{X}$ (SD)	รวม $\bar{X}$ (SD)	แปลผล
การสนับสนุน	๓.๙๘(๑)	๓.๘๙(๑.๑๒)	๓.๙๔(๑.๑๖)	มาก
สื่อ	๓.๙(๑)	๓.๘(๑.๑๓)	๓.๙๐(๑.๐๖)	มาก
อาคารสถานที่	๓.๘๓(๑.๒)	๓.๙(๑.๑๕)	๓.๘๕(๑.๑๗)	มาก
วันเวลา	๓.๙(๑.๐๗)	๓.๖๕(๑)	๓.๗๗(๑.๐๓)	มาก
รวม	๔(๑.๐๓)	๓.๙๘(๑)	๓.๙๙(๑.๐๑)	มาก

ตารางที่ ๓ ค่าเฉลี่ยบทบาททางไปกลางด้านต่างๆ สถาบันการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่
การศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู ตามความ
คิดเห็นของนักเรียน, ครูและผู้บริหาร ในภาพรวมทุกด้าน

สภาพและบทบาท ทุกด้าน	นักเรียน $\bar{X}$ (SD)	ครูและผู้บริหาร $\bar{X}$ (SD)	รวม $\bar{X}$ (SD)	แปลผล
บทบาท : การ เมืองการปกครอง	๔(๑.๑)	๔.๓๙(๑.๗๒)	๔.๑๙(๑.๙๑)	มาก
เศรษฐกิจ	๓.๙(๑.๑)	๔.๔๒(๑.๖๗)	๔.๑๖(๑.๘๘)	มาก
สังคม	๔(๑)	๔.๓๓(๑.๗๑)	๔.๑๖(๑.๘๕)	มาก
วัฒนธรรม	๔(๑.๑)	๔.๒(๑.๘๗)	๔.๑(๑.๙๘)	มาก
ด้านการเรียนการ สอน	๔(๑.๑)	๔.๑๔(๑.๙๓)	๔.๐๗(๑.๐๑)	มาก
รวม	๓.๙๘(๑.๐๘)	๔.๒๙(๑.๗๘)	๔.๑๓(๑.๐๘)	มาก

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ประชากรนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘๓ รองลงมาคือเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๗ นักเรียนอายุระหว่าง ๑๐-๑๔ ปี คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕๐ รองลงมาตามลำดับคือ นักเรียนอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๐ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาปรากฏว่า ระดับมัธยมศึกษา ปีมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๑๖ และรองลงมาตามลำดับคือ ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘๔ ตำแหน่งในวงฯเป็นนักดนตรีมากที่สุดร้อยละ ๖๓.๕๓ มีประสบการณ์เล่นในวงฯ ๑-๒ ปีร้อยละ ๗๓.๘๗ บ้านอยู่นอกเขตเทศบาลร้อยละ ๕๖.๒๐ ส่วนครูและผู้บริหาร เป็นเพศชายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๗๒.๖๐ อายุ ๒๖-๔๕ ปีร้อยละ ๗๘.๐๐ ปริญญาตรี ร้อยละ ๕๗.๕๓ วิชาเอกอื่นร้อยละ ๕๖.๑๗ รองลงมาเอกดนตรีร้อยละ ๓๙.๗๓ ตำแหน่งวิชาการครู ศศ.๒ ร้อยละ ๓๙.๗๒ รองลงมาไม่มีตำแหน่งใดร้อยละ ๓๘.๓๖ เป็นผู้บริหารร้อยละ ๑๖.๔๒ เป็นครู ร้อยละ ๖๗.๑๒ พนักงานครูและรับจ้างสอนร้อยละ ๑๖.๑๔ บ้านอยู่ในเขตเทศบาลร้อยละ ๓๓.๙๗

๒. การศึกษาสภาพและบทบาทของวงโปงลางของสถาบันการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู ตามความคิดเห็นของนักเรียน และครู ผู้บริหาร สรุปผลวิจัยพบว่า

๑.) สภาพวงโปงลางด้านการเรียนการสอนวงโปงลางของ สถาบันการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู โดยภาพรวมทุกองค์ประกอบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก = ๓.๙๙ ทุกองค์ประกอบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

๑.๑ องค์ประกอบการเรียนการสอนได้แก่ ครู กับคุณลักษณะของครูผู้สอนวงโปงลาง นักเรียนที่เป็นสมาชิกของวงโปงลาง และวิธีสอนกับเทคนิคการสอนวงโปงลางของครู มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

๑.๒ ส่วนองค์ประกอบที่มีความสำคัญรองลงมาคือ การเล่นเครื่องดนตรีในวงโปงลาง เครื่องดนตรีกับหน้าที่และความรู้สึกจากเสียงเครื่องดนตรีในวงโปงลาง อุปกรณ์กับสภาพอุปกรณ์และการจัดการในวงโปงลาง สื่อการสอนที่มีใช้ในการเรียนการสอนหรือฝึกซ้อมในวงโปงลาง และการสนับสนุนกับการได้สนับสนุนเกี่ยวกับวงโปงลาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

๑.๓ และองค์ประกอบที่สำคัญลำดับสุดท้ายคือ การกำหนดวันเวลาจัดการเวลาการเรียนการสอน การฝึกซ้อมในวงโปงลาง และความเหมาะสมของอาคารในการฝึกซ้อม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

๒.) บทบาทด้านต่างๆ ของวงโปงลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
= ๔.๑๓ ทุกด้านของบทบาทวงโปงลางอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

๒.๑ ด้านการเมืองการปกครอง อยู่ในระดับมาก

๒.๒ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม อยู่ในระดับมาก

๒.๓ ด้านการศึกษา และด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปว่า สภาพวงโปงลางด้านการเรียนการสอนวงโปงลางของ สถาบันการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู ได้ดังนี้

๑. คุณลักษณะของครูผู้สอนวงโปงลาง คุณลักษณะนักเรียนที่เป็นสมาชิกวงโปงลาง และวิธีสอนและเทคนิคการสอนวงโปงลาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จากสภาพทั่วไปของผู้ตอบ เนื่องจากคุณลักษณะของ ครูผู้สอนวงโปงลางส่วนใหญ่เป็นครูดนตรีหรือครูที่มีความรักชื่นชอบและมีทักษะเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสานถึงร้อยละ ๙๕ ครูจึงมีความรู้ทักษะประสบการณ์ความสนใจและเห็นความสำคัญของการสอนวงโปงลางนี้และสามารถสอนการประสมวงได้ดี ในทำนองเดียวกันนักเรียนสมาชิกวงโปงลาง มีความสนใจ สนุกใจและมีใจรัก และมีทักษะการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน

อีสาน ครูและนักเรียนสนใจการเรียนรู้ฝึกทักษะปฏิบัติการเล่นร่วมวง มากกว่าจะเรียนรู้ทางวิชาการ จึงทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของธวัช วิวัฒน์ปฐพี (๒๕๔๘ : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปีการศึกษา ๒๕๔๘ พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการ สนใจวิชาดนตรีที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เพื่อส่งเสริมผู้เรียนที่ความถนัดเป็นพิเศษ ได้พัฒนาไปสู่ความสุข และความเป็นนักดนตรี ส่วนวิธีสอนการสอนวงโปงลางของครูมีความรู้ความสามารถในการสอน โดยการใช้ระบบโน้ตถ่ายทอดทำนองเพลงหรือที่เรียกว่า “ลาย” ซึ่งสอดคล้องกับสุกิจ พลประดม (๒๕๓๘ : ๘๓) ในตำราดนตรีพื้นบ้านอีสานกล่าวว่า ทำนองเพลงพื้นบ้านอีสานหรือที่เรียกว่า ลาย สามารถถ่ายทอดทักษะปฏิบัติสู่ผู้เรียนได้ด้วยระบบตัวโน้ต

๒. ความสำคัญเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่รองลงมาคือ การเล่นเครื่องดนตรีในวงโปงลาง เครื่องดนตรีกับหน้าที่เครื่องดนตรีในวง และความรู้สึกรักจากเสียงเครื่องของดนตรี อุปกรณ์กับสภาพอุปกรณ์ และการจัดการวงโปงลาง สื่อการสอนที่มีใช้ในการเรียนการสอนและฝึกซ้อม และการได้รับการสนับสนุน เนื่องจากสอนให้นักเรียนเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านอีสานที่ใช้เล่นประสมวงดนตรีโปงลาง จะมีเครื่องดนตรีครบทุกกลุ่มคือตีตีสี่และเป่า แต่การประสมวงแบ่งเครื่องดนตรีตามลักษณะหน้าที่ในวง ๓ กลุ่มคือ กลุ่มเครื่องดนตรีเล่นทำนองได้แก่ แคน พิณ โหวด และซออีสาน กลุ่มที่สองเครื่องดนตรีเล่นประสานเสียง ซึ่งดนตรีอีสานมีการประสานเสียง ๒ แบบคือ เล่นลูกเสพหรือเส็บหรือที่เรียกว่า เสียงโดรน (Drone) เป็นการประสานเสียงในแนวตั้ง และประสานประเภทลิหรือประโยคยืนพื้นประสานกับทำนองหลักอีสานเรียกว่า “ลูกตอย” ออสตินาโต (Ostinato)(เจริญชัย ชนไพโรจน์. ๒๕๒๗ : ๑๔๗-๑๕๖) เป็นการประสานตามแนวนอน ที่ใช้อัตราจังหวะทำนอง (Rhythmic Pattern) ซ้ำๆ เครื่องที่สามารถเล่นได้ทำนองและประสานเสียงทั้งสองแบบได้แก่ แคน พิณ โปงลาง ส่วนที่ ๓ คือเครื่องดนตรีกลุ่มประกอบจังหวะ ได้แก่ กลองยาว กลองรำมะนา ฉิ่ง ฉาบ กับแก้ว โหม่ง ส่วนความรู้สึกรักจากการรับรู้เสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เสียงดนตรีมีลักษณะเป็นนามธรรม จึงค่อนข้างจะเข้าใจได้ยากในการเรียนรู้

ผู้ฝึกหัดใหม่ๆ นักดนตรีวงโปงลางโรงเรียน ยังไม่สามารถเล่นได้หลากหลาย อารมณ์เพลงส่วนใหญ่จะคุ้นเคยฟังเพลงอารมณ์สนุกสนานเป็นหลัก สนุทธิการฟังดนตรีวงโปงลางต้องศึกษาความรู้พื้นฐานก่อน ส่วนอุปกรณ์การเรียนการสอนและแสดงของโรงเรียน เช่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านยังอยู่ในสภาพดีใช้งานได้ ส่วนเครื่องเสียงค่อนข้างเก่าและชำรุด มีเครื่องดนตรีและเครื่องเสียงไว้พอใช้ฝึกซ้อม แต่เมื่อวงๆ ออกงานแสดง จะก็เช่าบริการเครื่องเสียงท้องถิ่น เนื่องจากเครื่องเสียงมีราคาแพง กอปรกับขาดผู้มีความชำนาญดูแลบำรุงรักษา ในด้านการจัดการวงโปงลางส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะเป็นผู้จัดการทุกอย่างในวง ตั้งแต่สอนวงดนตรี นักร้อง พิธีกร สอนการแสดงประกอบและฟ้อน บางโรงเรียนครูต้องหางานเวทีแสดงให้ด้วย

๓. ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้นำหมู่บ้าน ตลอดจนทั้งผู้ปกครอง ผู้นำปกครองท้องถิ่นได้รับการสนับสนุน ได้การรวมวงโปงลางอย่างดี โดยเฉพาะองค์กรปกครองท้องถิ่นมีการกิจหนึ่ง เรื่องอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลต่างๆ ต้องให้ความสำคัญจัดสรรงบประมาณดำเนินการ (กรมการปกครอง. พระราชบัญญัติการกระจายอำนาจ : ๒๕๓๘) ซึ่งโรงเรียนเป็นสถาบันหลักการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านวงโปงลาง ที่องค์กรปกครองท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ

๔. ความสำคัญลำดับสุดท้ายคือ การกำหนดวันเวลาจัดการเวลาการเรียนการสอน การฝึกซ้อมในวงโปงลาง และความเหมาะสมของอาคารสถานที่ห้องในการฝึกซ้อม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องนักเรียนมีความคิดเห็นว่า วันเวลากับการจัดเวลาการเรียนการสอนหรือการฝึกซ้อมในวงโปงลาง และอาคารสถานที่ในการฝึกซ้อมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล ไม่มีปัญหาเรื่องเวลาฝึกซ้อม เพียงแต่ช่วยงานบ้านหรือช่วยผู้ปกครองทำการเกษตรกรรมบ้าง ต่างจากนักเรียนในเขตเทศบาลเวลาช่วยพ่อแม่ทำธุรกิจมากำมากหรือไม่ก็เรียนพิเศษเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยคณะยอดนิยม ส่วนสถานที่เรียนที่ซ้อมนักเรียนมีความพึงพอใจ และเวลาซ้อมที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม เวลาหลังเลิกเรียนดีที่สุด เมื่อนักเรียนสมาชิกวงโปงลางมีความสนใจ ใจรัก และเต็มใจร่วม

กิจกรรมอยู่แล้ว ทั้งครอบครัวก็สนับสนุน จึงไม่มีปัญหาด้านเวลาในการฝึกซ้อม และการแสดงต่างๆ

๕. สภาพอุปกรณ์ และการจัดการในวงโปงลาง สื่อการสอนที่มีใช้ในการเรียนการสอนหรือฝึกซ้อมในวงโปงลาง อยู่ในระดับมาก สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรม และสาระการเรียนรู้ที่เรียนดนตรีโปงลางได้แก่ โปงลางและเครื่องดนตรีจริง ใบความรู้ ใบงาน วิซีดี รูปภาพ และ ระบบโน้ต สอดคล้องกับแนวคิดของเฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (มปท.) ที่กล่าวไว้ในเอกสารการสอนเรื่องวิธีการศึกษาดนตรีพื้นบ้าน ได้แก่ เครื่องเทียบเสียง เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ สมุดบันทึก เครื่องเขียน ฯลฯ เครื่องบันทึกภาพโดยเฉพาะสื่อวีซีดีการแสดงของวงโปงลางที่มีชื่อเสียง เช่น วงโปงลางสะออน ที่มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับสมคิด สร้อยน้ำ (๒๕๔๒ : ๒๒๓) ในหนังสือหลักสูตร และการสอนกล่าวว่า “การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดกว้างแก่นักเรียนได้เลือกเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล เชิงสร้างสรรค์” ตรงตามความต้องการของนักเรียน มีสื่อที่เร้าความสนใจ เช่น นักเรียนได้ชม วิซีดีโดยเฉพาะวงโปงลางสะออน จะกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนและเล่นวงโปงลางมากขึ้น ทฤษฎีการเรียนรู้แบบที่ว่า “การเรียนรู้แบบเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยเด็กมองเห็นสรรพสิ่งในธรรมชาติ หรือครูปอกเล่าและอธิบายให้เด็กฟังจนเกิดความประทับใจและกลายเป็นแรงดลใจให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้ปรากฏเป็นรูปร่าง เป็นเสียง เป็นการเคลื่อนไหว เช่น ดนตรี (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๒ : ๑๓) ส่วนบทบาทด้านต่างๆ ของวงโปงลางเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๖. ด้านเครื่องดนตรีและความรู้สึกจากเสียงเครื่องดนตรีในวงโปงลางมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่จะการสังเกตและศึกษาภาคสนามของผู้วิจัยเห็นว่า นักเรียนยังเข้าไม่ถึงความรู้สึกอรรถรสความไพเราะจากเสียงเครื่องดนตรี เนื่องจากเสียงดนตรีมีลักษณะเป็นนามธรรม จับต้องไม่ได้ แต่สัมผัสได้ด้วยอารมณ์ความรู้สึก

วงโปงลาง เป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่นิยมบรรเลงจังหวะเร็วแรงเร้า สนุกสนาน บันเทิง เสียงดนตรีจึงไม่เค่อให้ความรู้ความรูสึกด้านอารมณ์อย่างหลากหลาย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปว่า สภาพและบทบาทวงโปงลางด้านการเรียนการสอนวงโปงลางของ สถาบันการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู ได้ดังนี้

๑. ครูและนักเรียนมีความเห็นว่า บทบาท ด้านการเมืองการปกครอง อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกิจกรรมวงโปงลาง เป็นกิจกรรมที่ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี บทเพลงวงโปงลางได้ปลูกฝังให้เกิดความรักความสามัคคีของคนในชาติ มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ และความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสุกิจ พลประดม. (๒๕๓๖ : ๕๘ – ๖๓) วิจัยเรื่องการเป่าแคนแบบชาวบ้านอีสาน ลายสุดสะแนน พบว่า หมอลำกับเสียงแคนมีบทบาทต่อวิถีชีวิตชาวบ้านด้านการเมืองการปกครอง โดยผ่านการแสดงหมอลำกลอน ลายแคนประกอบการลำของหมอลำ นอกจากกลอนลำมีเนื้อหาส่งเสริมความรักความสามัคคี จงรักภักดีต่อสถาบันหลักของคนในชาติในหมู่คณะ โดยเฉพาะสถาบันพระมหากษัตริย์

วงโปงลางในสถานศึกษามักจะเปิดวงด้วยเพลงล้านเกล้าเผ่าไทย และเพลงเทิดพระเกียรติต่างๆ เพราะได้ถูกปลูกฝังให้รักชาติรักสถาบันดังกล่าว ดังนั้นวงโปงลางนอกจากจะเป็นมรดกศิลปวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นด้านการเมืองการปกครอง ความสงบร่มเย็นให้กับประเทศชาติ

๒. บทบาทวงโปงลางด้านการศึกษา และด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก นักเรียนเรียนในระบบการศึกษา โดยภาพรวมครูจะใช้เวลาหลังเลิกเรียนฝึกซ้อม หรือเป็นการเรียนเสริมหลักสูตร ใช้เวลาเรียนและฝึกซ้อมนอกเวลาเรียน ซึ่งสอดคล้องกับลำไย ศิริวรรณ (๒๕๔๙ : บทคัดย่อ) ในวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ พบว่า การเรียนรู้มีการฝึกทักษะปฏิบัติโปงลางที่นักเรียนหลักสูตร ท้องถิ่น (โปงลาง) ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วยการจัดเวลาการเรียนการสอนเสริมนอกตารางสอนปกติ

๓. ด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับวงโปงลางอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักเรียนเป็นเยาวชนที่ประเทศชาติฝากอนาคตไว้กับเขา ผู้ใหญ่หรือสถาบัน หน่วยงานควรเปิดให้เขาได้พัฒนาทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สอดคล้องกับสุกรี เจริญสุข. (๒๕๔๕) สัมภาษณ์ประเด็น “ปรัชญาการศึกษาของชาติ” ว่า ควรให้ความสำคัญกับดนตรีเพราะ “ดนตรีพัฒนาคุณภาพคนและคนพัฒนาคุณภาพชาติ ” โดยเฉพาะดนตรีในระบบการศึกษา ในเยาวชน ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้รับการพัฒนา ดนตรีไม่ว่าจะเป็นดนตรีประเภทใดย่อมใช้พัฒนาคนพัฒนาชาติได้ ส่วนครูภูมิปัญญาท้องถิ่นจะมีความรักและให้ความสำคัญกับศิลปวัฒนธรรมของตนต้องมีส่วนได้ช่วยสอนวงโปงลางเป็นวิทยาทาน สอดคล้องกับ ทศนีย์ ศิวบรรวัฒนา (๒๕๔๑ : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องบทบาทของนายเปื่อง ฉายรัมย์ในการอนุรักษ์ พัฒนาและสืบทอดดนตรีโปงลาง ผลการศึกษาพบว่า ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สนับสนุนวงโปงลาง ได้เสียสละอุทิศเวลาช่วยสอนการถ่ายทอดวิชาความรู้เกี่ยวกับวงโปงลางทุกด้าน เพื่อการอนุรักษ์ เผยแพร่ และปลูกฝังนิสัยรักดนตรี รักศิลปะการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยเฉพาะโปงลางให้กับคนรุ่นหลัง

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการสภาพและบทบาทวงโปงลางของสถาบันการศึกษา ในสังกัดจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู ผู้วิจัยพบว่า

๑.๑ ควรมีการศึกษาและให้ความสำคัญดนตรีวงโปงลางในสถานศึกษามากขึ้น ให้มีส่วนในการแสดงศิลปวัฒนธรรมของระดับท้องถิ่นและชาติ เช่น ประกอบการแสดง แสง สี เสียง, ประกอบชุดรำ, ระบำ ฟ้อนต่างๆ เพื่อนักเรียนประชาชนชาวบ้านจะได้ทราบถึง สภาพความเข้าใจซาบซึ้งในสุนทรียภาพทางดนตรีท้องถิ่นของตน

๑.๒ ควรศึกษาส่งเสริมด้านการเรียนการสอนวงโปงลางทุกโรงเรียน โดยจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน เน้นเครื่องดนตรีต่างๆ เช่น โปงลาง พิณ แคน โหวด และซออีสาน เพื่อเข้าสู่ระบบการศึกษา และมาตรฐานทางวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติเครื่องดนตรี อันเป็นการได้รับประสบการณ์ตรง จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดและประการสำคัญคือนักเรียนที่ไม่ได้ศึกษาต่อ สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต

๑.๓ ควรศึกษากระบวนการคิดนักเรียนจากการพัฒนางดนตรีโปงลาง โดยเฉพาะด้านการแสดงประกอบ หรือนาฏลีลา การจัดการวงดนตรี เช่น เวที และเครื่องขยายเสียงประกอบการฝึกบรรเลงดนตรี ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ สามารถนำไปปรับใช้เป็นอาชีพในอนาคตได้

๑.๔ กิจกรรมการผลิตผลงานบันทึกเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน จากการเรียนรู้และฝึกซ้อมวงโปงลางในโรงเรียน เมื่อมีความเชี่ยวชาญขึ้น ประกอบกับปัจจุบันมีเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยระบบบันทึกเสียง มีความต้องการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดนตรีโดยเฉพาะชายแดนไทย-ลาว น่าจะเป็นโอกาสให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดและพัฒนางานการบันทึกเสียงดนตรีพื้นบ้านอีสานออกจำหน่าย

๑.๕ การจัดนิทรรศการ เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความภาคภูมิใจและเห็นความสำคัญของชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความรักและเห็นความสำคัญต่อการดำรงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นท้องถิ่น อย่างต่อเนื่องเพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมดนตรีต่อไป

๑.๖ ควรจัดเวทีให้มีการแสดงดนตรีอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดการแข่งขัน การประกวด การแสดงเพื่อเชิดชูเกียรติ บรรเลงดนตรีวงโปงลาง หรือเดี่ยวเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ทั้งภายในโรงเรียนหรือในที่สาธารณะชุมชนต่างๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น มีส่งเสริมเรียนรู้การมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม อย่างมีจุดมุ่งหมาย และเกิดความมุ่งมั่นในการฝึกซ้อม พัฒนานปี ที่ ๒ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๓

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรศึกษาเป็นวิจัยภาคสนามในประเด็นเดียวกัน แต่หัวข้อจำกัดให้แคบลง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยว่า วงดนตรีนี้ยังมีความสำคัญเหมาะกับชุมชนท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรมนั้นหรือไม่

๒.๒ เพื่อค้นหามาตรฐานนักเรียนระดับช่วงชั้นต่างๆ ควรศึกษาวิจัยศักยภาพของนักเรียนทั้งในด้านหลักการ และทักษะปฏิบัติวงโปงลาง หรือวงดนตรีพื้นบ้านประเภทอื่นๆ

๒.๓ ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสภาพการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมดนตรีท้องถิ่นเพื่อเป็นพื้นฐาน การพัฒนาความรู้ทางวิชาการ ใช้ประกอบการสร้างทฤษฎี แนวคิด และหลักการ เพื่อสนองความต้องการการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางด้านนี้ให้หลากหลาย

๒.๔ ควรทำวิจัยการพัฒนาท้องถิ่นเกี่ยวกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานชนิดอื่นที่มีในท้องถิ่น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยทางดนตรีให้หลากหลาย ให้ชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

๒.๕ ควรศึกษาความพึงพอใจ ความต้องการ และเจตคติของชาวบ้าน กับโอกาสการใช้วงดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยเฉพาะวงโปงลาง ในงานบุญ ประเพณีตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ งานเลี้ยงฉลอง งานรื่นเริงบันเทิงใจ ตลอดจนงานพิธีกรรมตามความเชื่อต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

การปกครอง, กรม. ๒๕๓๘. **พระราชบัญญัติการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น.**

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๔๒. **พระราชบัญญัติ**

การศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน, ๒๕๕๐. **บทบาทของโป่งกลาง.**

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ๒๕๕๐. **บทบาทของโป่งกลาง.** กรุงเทพมหานคร :

กระทรวงวัฒนธรรม.

เจริญชัย ชนไฟโรจน์. ๒๕๒๗. **ดนตรีพื้นบ้านอีสาน.** มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยาเขต มหาสารคาม.

เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. มปท. **วิธีศึกษาดนตรีพื้นบ้าน.** คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, (เอกสารอัดสำเนา).

ทัศนีย์ ศิวบรรวัฒนา. ๒๕๔๑. **บทบาทของนายเปื้อง ฉายรัศมีในการอนุรักษ์**

พัฒนาและสืบทอดดนตรีโป่งกลาง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทิตนา แหมมณี. ๒๕๕๐. **ศาสตร์การสอน.** จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร.

ปริญญา เรืองจันทร์. ๒๕๔๙. **การพัฒนาหลักสูตร กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ**

เรื่อง การทำรูป สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธวัช วิวัฒน์ปฐพี. ๒๕๓๘. **การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาดนตรี.**

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ลำไย ศิริสุวรรณ. ๒๕๔๙. **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องโป่งกลาง สำหรับนักเรียน**

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑. ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- สุกรี เจริญสุข.(สัมภาษณ์. ๒๕๔๕) การศึกษาดนตรีของประเทศไทย “ปรัชญาการศึกษาของชาติ” <http://cuchorus.clubs.chula.ac.th/modules.php?name=Forums&file=posting&mode>.
- สุกิจ พลประถม. ๒๕๓๖. การเป่าแคนแบบพื้นบ้านอีสาน . ปรินิพนธ์ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมคิด สร้อยน้ำ. ๒๕๔๒. **หลักสูตรและการสอน**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- Campbell, P.S. ๑๙๗๖. **Introducing Multicultural/ Multiethnic Music Education to the school Curriculum** . <http://web.๑๑๗.epnet.com.๒/๐๘/๒๐๐๘>. Department of Musicology.
- _____. ๑๙๘๕. **Tradition Music of Lao**. London Greenwood Press.
- Jarernchai Chonpairot. **Lam khon Sawan : A Vocal Genre of Southern Lao**. The Kenstats of University.
- Miller, Terry E. ๑๙๘๕. **Khean playing and Molum Singing in Northeast of Thailand**, Indiana USA : The Department of Musicology.
- Polpartom, Sukit. ๒๐๐๕. **Use of Indigenous Resources in The teaching of Aesthetics Appreciation : It Effect on The Socio-Cultural Values of The Students in Rajabhat University Isaanneau, Thailand**. IGS. Central Luzon State University, Philippines.
- _____. ๑๙๙๖. **The Northeast Folk Music Thailand**. The Faculty of Human and Science. Rajabhat University Udonthani, Thailand.
- _____. ๑๙๘๗. **The Khaen Playing Methods in Isaan Thailand**. **Unpublished master's thesis**. Mahasarakham University, Thailand.